

Till näringsministern och
energiministern

Diskussionsområden i s m dialog om stödinsatser till berörda kommuner och regioner med anledning av förtida stängning av kärnkraftreaktorer

Kärnkraftskommunernas Samarbetsorgan (KSO) har fått ett positivt svar från energiministern och näringsministern på en tidigare skrivelse och inbjudan till diskussioner om stödinsatser till berörda kommuner m a a förtida avveckling av kärnkraftsreaktorer. Ett gemensamt dialogmöte genomförs den 8 september i Stockholm.

Nu har också den nationella ramöverenskommelsen om svensk energipolitik, som samlar huvuddelen av riksdagspartierna, blivit offentlig. I detta sammanhang är bland annat följande av intresse:

- inget stoppdatum för kärnkraften,
- tillstånd kan ges för att ersätta nuvarande reaktorer och bygga maximalt tio nya reaktorer på befintliga platser,
- effektskatten fasas ut successivt under två år med start 2017,
- reaktorägarnas ansvar för olyckor utökas till drygt 11 miljarder kronor enligt tidigare beslut
- drifttiderna till Kärnbränslefonden ska utredas och placeringsreglerna utökas från och med 2018.

Inför ovannämnda möte och dialog vill Kärnkraftskommunerna gärna utveckla sin tidigare skrivelse med de diskussionsområden som KSO anser att dialogen bör fokusera kring. Ett antal områden anges nedan utan inbördes rangordning.

- ***Hur kan staten och kärnkraftkommunerna gemensamt hantera framtiden när nu avvecklingen startar på riktigt!?***

Hur kan vi gemensamt hitta sätt att förbereda oss för energiomställningen? FoU- frågor är av intresse och möjligheterna att hitta nya vägar framåt i nära samverkan med högskolor och universitet i berörda regioner. KSO anser att det mer handlar om gemensam problemlösning än rent kompensatoriska åtgärder. Kärnkraftskommunerna vill vara med och tänka nytt och i det sammanhanget ses framtida energilösningar som mer småskaliga än storskaliga.

KSO menar att det i huvudsak handlar om planering, samordning och resursfrågor. När det gäller resursfrågor så anser KSO att det så kallade mervärdesavtalet, som 2009 träffades mellan kraftindustrin respektive Oskarshamns och Östhammars kommuner, är av intresse och de goda erfarenheterna bör därför tas tillvara. Möjligheterna att hitta förutsättningar för en liknande överenskommelse bör därför studeras.

- ***Kärnsäkerhet***

Det finns mångårig erfarenhet av kraftproduktion och en mycket kompetent personalresurs på berörda kärnkraftverk. Verksamheten genomsyras av ett absolut säkerhetsmedvetande och säkerhetstänk. KSO vill därför understryka vikten av fortsatt hög säkerhetskultur och säkerhetstänkande under den produktionstid som återstår och i samband med den omställningsprocess som nu inleds på berörda kärnkraftverk.

Kärnkraftskommunerna befarar att det nu finns en uppenbar risk att stängningsbesluten kan medföra splittrad ledningsfokus och motivationsbrist bland ledning och personal i väntan på avvecklingen. Detta kan påverka förhållningssätt och förmågan att utföra arbetet med tillräcklig effektivitet, kvalitet och säkerhet. En oro för framtiden är ytterligare en riskfaktor som kan leda till stress, psykisk påfrestning, besvikelse, frustration som i sin tur kan leda till sjukskrivningar och arbetsplatsolyckor.

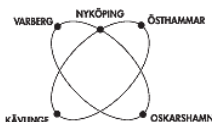
- ***Kompensatoriska åtgärder***

Det finns sedan tidigare goda erfarenheter av extraordinära insatser från staten vid större företagsnedläggningar och omstruktureringar på olika platser, t ex vid nedläggning av försvarsanläggningar. Utlokalisering av statliga myndigheter är en åtgärd, men det finns förmodligen även andra åtgärder som kan studeras. En möjlighet kan exempelvis vara att kommunerna ges möjlighet att köpa statlig mark och byggnader för alternativ användning.

Av intresse är att regeringen har gett Statens servicecenter i uppdrag att analysera och föreslå vilka funktioner inom de statliga myndigheterna som kan samordnas och omlokaliseras utanför storstadsområdena. Uppdraget ska delredovisas senast den 1 juni 2016 och slutredovisas senast den 15 april 2017.

Inom detta område vill kärnkraftskommunerna även nämna de negativa erfarenheter som medlemskommunen Kävlinge kommun hade i samband med nedläggningen av två reaktorer vid Barsebäcksverket. Vid den avvecklingen erhöll kommunen inga kompensatoriska åtgärder av något slag trots att merkostnader uppstod för kommunen för exempelvis räddningstjänst.

En annan fråga rör hur nuvarande riksintresse för energiproduktion påverkas och hur detta är förenligt med god hushållning av befintliga resurser i form av infrastruktur för levererans av elenergi.

KSO noterar att det för närvarande saknas strategisk planering för hur befintlig infrastruktur vid dessa kärntekniska anläggningar kan tas tillvara för fortsatt energiproduktion eller annan verksamhet. I det sammanhanget bör en dialog inledas mellan staten och berörda myndigheter respektive berörda kommuner så att resurserna kan tas tillvara i framtiden. En fråga av intresse är då om det är möjligt att använda delar av befintliga anläggningar till annan energiproduktion efter friklassning.

- ***Kompetensförsörjning***

KSO känner stor oro för att man tappar kärnteknisk kompetens i samband med avvecklingen. Det gäller därför att vidmakthålla fortsatt kompetensförsörjning inom det kärntekniska området.

Staten bör på olika sätt uppmuntra möjligheterna att ta tillvara den energikompetens som finns på berörda kärntekniska anläggningar och att den kompetensen ska kunna tas tillvara i samband med annan energiproduktion i framtiden.

Nedläggningen kommer att innebära att en stor mängd arbetskraft friställs, såväl direkt som indirekt. Denna kompetens kan komma till användning inom andra verksamheter och sektorer, men förutsätter många gånger omskolning eller vidareutbildning för att så ska kunna ske. För en del kan start av egen verksamhet innebära nya möjligheter, men kräver erfarenhetsmässigt ofta stöd under ett uppbyggnadsskede.

- ***Finansieringssystemet - Kärnavfallsfonden***

Riksdagen beslutade i början av 1980-talet om ett finansieringssystem för hantering av kostnader för framtida omhändertagande av kärnbränsle och för att avveckla och riva kärnkraftsreaktorerna. Systemet innebär att den som har tillstånd att inneha eller driva en kärnteknisk anläggning som ger eller har givit upphov till restprodukter betalar en särskild avgift till staten.

Kärnkraftskommunerna ställer sig nu frågan hur finansieringssystemet ska garanteras för framtiden i samband med nedläggning av kärnkraftsreaktorer. Det kommer i sin tur att innebära att anläggningsägarna inte betalar in avgifter till Kärnavfallsfonden som tidigare och då får resterande anläggningar betala mer för avvecklingen. Detta medför således fördyringar för de anläggningsägare som är kvar i finansieringssystemet.

Kärnkraftskommunerna

Augusti 2016

FÖR KÄRNKRAFTSKOMMUNERNA

Peter Wretlund
Ordförande KSO
Ordförande lokala säkerhetsnämnden Oskarshamnsverket

Ted Lindquist
Samordnare KSO